

med et Medlem af Amtsrådet, er en saa forælbet Indretning, at den trænger høilig til Afløsning. Hvorledes gaaer det til der? Amts- skoledirectionen bestaaer af Amtmanden som Formand, Herredsprovsten og et Medlem af Amtsrådet. Provsten er den erpeberende, Skrivelseserne gaae til ham, han udfærdiger Svaret og Expeditionen af Sagen, som da gaaer til Amtsrådsmedlemmet; naar Amtsrådsmedlemmet er enigt deri, saa sætter han sit Navn under, og naar han ikke er enig deri, saa skriver han et dissenterende Votum, og saa gaaer Sagen til Amtmanden, der da skal afgjøre, til hvilken Mening han vil hælde; men der finder ingen Sammenkomst, ingen Forhandling Sted over de enkelte Sager, som man dog tidt kunde have Interesse af at forhandle ved Sammenkomst; en besværlig og meget uheldig collegial Brevform finder Sted, der tidt er til Skade for de paagjældende Sager.

Jeg skal her endnu berøre et Punkt, der allerede er berørt af den ærede Taler, der havde Ordet før mig, og det er nemlig Kaldelsen af Skolelærere. Ja, jeg havde egentlig ikke just ventet mig, at den Anke, som det ærede Medlem har anført, vilde fremkomme her paa denne Maade. Naar man har siddet i Skoledirectioner og har haft en heel Deel at bestille med Kaldelsen af Skolelærere, og seet Sogneforstanderskaber indsille til Kaldelse af nye Skolelærere, saa vil man have fundet, at der desværre endnu ikke er den ubetingede Interesse hos Vedkommende for altid at faae de bedst mulige Lærere, men at meget tidt endnu altfor meget andre Hensyn gjøre sig gjældende. Den Conflict, der stundom bestaaer imellem den og den overordnede Myndighed, Amtsskoledirectionen, fremkommer stundom der- ved, at bitterligt ikke den Bedste blandt Ansøgerne er tagen med blandt de tre Indstillede, men en kun tarvelig Seminarist, som man gjerne vil have af personlig Forhjelighed, og ved Siden af hvem man, for at fiktire sig ham, har sat to endnu mere Tarvelige. Det er desværre Noget, som ikke kan benægtes finder Sted; men fordi slige Misligheder finde Sted i enkelte Retninger, troer jeg dog, at det ikke maa være en Marsag til ikke at ville søge en nyttig og nødvendig Udvikling til det Bedre fremmet.

Det er min Overbeviisning, at naar der gives mere Frihed i denne Retning, saa vil ogsaa en anden Udførelse gjøre sig gjældende, og at, naar Kommunen har fuld Frihed og ikke føler sig bethnet mere af det overordnede Tilshyn af Skoledirectionen, den da med mere Hyst og Følelse for, hvad der er dens Pligt, vil søge at tage de bedste Præster, som tilbydes, saa at de Misligheder, der nu kunne paadises, vilde svinde bort. Man give Frihed, saa vilde Frihedens Goder gjøre sig gjældende i denne Sag, og man holde ikke den frie Udvikling tilbage, fordi den mindre frie Udvikling i dette Dieblit medfører Ulemper. Der er endnu et Punkt, som jeg troer, det er verd at berøre. Vort Skolevæsen er i den Stilling, hvori det nu er, i mine Tanker i en meget skjæv Situation; det er nemlig indordnet halvveis under Kommunen og halvveis under Folkekirken, som mangler sin Forsatning og Organisation. Jeg vilde ansee det for høist ønskeligt, at man ogsaa paa dette Punkt kom til et Resultat, saaledes at de mange Quaestioener, der kuglte sig til det, fordi det er uordnet, der ved kunde faae deres Løsning. Jeg er overbeviist om, at der ved vilde Skolevæsenet komme til at staae paa sin rette Plads. Skolevæsenet bør vistnok i eet Punkt være sammenhængende med Folkekirken, og det er i Religionsunderviisningen; men i alle andre Punkter troer jeg, at det vilde være det Rette at emancipere Skolevæsenet fra de Baand, der i dette Dieblit hvile paa det, og det er min Overbeviisning, at naar man er kommen til at frigjøre Sognet og Præsten for det gjenfaldige tvungne Forhold til hinanden i Fattigvæsenet, bør man ogsaa gjøre det Selvsamme ved Skolevæsenet, men gjøre det heelt — jeg kommer siden til nærmere at omtale dette Punkt —, da vil man faae at see, at Meget af den Mistemning og det Uheldige, der i saa Henseende gjør sig gjældende i Forholdet imellem Menigheden og Sognepræsten, vil svinde bort; thi man vil da komme til det Resultat, at det frivillige Baand imellem Menigheden og Præsten, naar denne er, som han skal være og bør være, vil være overordentlig tilfredsstillende ved mange Leiligheder og paa mange Steder, hvor nu Misnøie og Utilfredshed gjøre sig gjældende.